

Critics Point

2018

Γιάννης Ιωαννίδης: μέγα συνθετικό
διαμέτρημα, ουσιαστικά άγνωστο!

άκρως εύγλωττη συναυλία μεσημέρι
Κυριακής!

29/2018.

του ΓΙΩΡΓΟΥ ΛΕΩΤΣΑΚΟΥ.

ΜΕΣΩ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ παρακολουθῶ ἐγγύτατα τὴ μουσικὴ ζωὴ τῆς Ἀλβανίας καὶ τοῦ Κοσόβου (στενότατα συνδεδεμένες ἀφοῦ πρόκειται γιὰ τὸν ἴδιο, ἀπὸ χιλιετηρίδων λαό) καὶ μέσω αὐτῶν, λιγότερο βέβαια, τῆς ΠΓΔΜ (ναὶ, τῆς παρ' ὀλίγον Ἰντιεν-Μακεδονίας) καὶ τοῦ Μαυροβουνίου. Καὶ οἱ 4 φαίνονται νὰ συνεργάζονται ἀγαστὰ στὸν πολιτιστικὸ τομέα. Φυσικά, ἐπιδεικτικῶς ἀπουσιάζοντος τοῦ ψωροπερήφανου, πολιτιστικῶς ἐθελοτυφλοῦντος Ἑλλαδιστάν. Τοῦ ὁποίου, ἡ ὑπουργὸς Πολιτισμοῦ κ. Λυδία Κονιόρδου συγκέντρωσε τσοῦρμο ρωμηῶν δημοσίων ὑπαλλήλων καταρτισάντων προφανῶς ὀγκώδη φάκελλο πρὸς τὴν Οὐνέσκο, ζητούντων ἔνταξή τοῦ...ρεμπέτικου στὴν «αὔλη παγκόσμια πολιτιστικὴ κληρονομιά». Ὅ,περ καὶ, δυστυχῶς ἐπέτυχαν. Ἐφ' ᾧ καὶ τὸ ψευδοπολιτιστικὸ αὐτὸ μὶορφομα τύποις πλέον εἶναι ἰσόκυρο (τρομάρα μας!) μὲ τὰ ἰαπωνικὰ θεάτρα *Νό* καὶ *Καμποῦκι*, τὸ μυθικὸ κουκλοθέατρο *Μπουνράκου* καὶ τὰ ἰνδονησιακὰ ὀργανικὰ συγκροτήματα *γκαμελάν*. Φυσικά ἡ ὑπουργὸς θεωρεῖται πλέον ἀξία Μεγαλοσταύρου (τάγματος ἀποσιωπούμενου...).

Όμως ἡ ἐν λόγῳ κυρία προφανῶς ἀγνοεῖ καὶ τὸ ὄνομα ζῶντος καί, ἐκ τῶν σημαντικότερων μιᾶς Ἐντεχνῆς Ἑλληνικῆς Μουσικῆς (ΕΕΜ), ἡ ἱστορίας ὑπερδιακοσίων ἐτῶν συνθετῶν καὶ παιδαγωγῶν Γιάννη Ἰωαννίδη. πὺ θὰ ἦταν πασίγνωστος καὶ πολυτιμημένος ἂν εἶχε γεννηθεῖ σὲ οἰανδῆποτε τῶν 4 προναφερθεισῶν χωρῶν, ἐξ' ὧν οἱ δύο εἶναι καὶ ὁμορές μας. Εὐλόγως ἀηδιασμένος ἀπὸ τὴν περιρρέουσα ἑλληνικὴ πολιτιστικὴ σαπίλα ὁ Ἰωαννίδης, φορώντας... ἀντιασφυξιογόνο μάσκα, ἀπέχει περήφανα ἀπὸ ὅ,τι ὁ γάλλος **Romain Rolland** (1866-1944) θὰ ἀποκαλοῦσε *Τό* (ρωμέϊκο) *Πανηγύρι στὴν πλατεῖα* (γαλλ. *La foire sur la place*), τίτλο τοῦ 5ου τόμου τοῦ 10τομου μυθιστορηματός του *Jean-Christophe* (1904-1912), πὺ τοῦ ἐξασφάλισε (1915) βραβεῖο Νόμπελ λογοτεχνίας. Συνθέτει, συγγράφει ὑπέροχα δοκίμια (τὰ ἔργα του γνωρίζουν ἐλάχιστοι ὄντως ἐπαῖοντες) καὶ διδάσκει. *Μουσικὴν ποίει καὶ ἐργάζου...* Στὸ πείσμα πανάθλιων καιρῶν.

Σὲ κανένα ἀπὸ τὰ 4 προμνησθέντα γειτονικὰ κράτη (ἡ Ψωροκώσταινα μποροῦσε νὰ εἶναι πολὺ φιλικότερη ἀπέναντί τους) ἂν ὁ Ἰωαννίδης ἦταν ὑπήκοός τους, δὲ θὰ χρειαζόταν νὰ μαζευτοῦν 13 μαθητὲς του γιὰ νὰ διοργανώσουν σχεδὸν ἐρήμην του (βλ. στὸ τέλος, τόπο καὶ ἡμερομηνία) συναυλία ἔργων του, γράφοντας οἱ περισσότεροι καὶ ἀπὸ μία σύντομη σύνθεση—φόρο τιμῆς στὴν προσωπικότητά του: πλὴν δύο ρεσιτάλ τῆς πιανίστας **Κατερίνας Κωνσταντούρου** α) 5 Ἰαν. 2016, θέατρο *Πόρτα* καὶ β) 24.5.2016, *Πάντειο Πανεπιστήμιο*, μπορεῖ νὰ πέρασε καὶ 10ετία χωρὶς νὰ ἀκούσω ἔργο Ἰωαννίδη σὲ συναυλία.

Τὴν ἰδέα τῆς συναυλίας (βλ. πρόγραμμα) εἶχαν οἱ **Μάριος Δαπέργολας**, **Παναγιώτης Κόκορας**, **Λορέντα Ράμου** καὶ **Νικόλας Τζώρτζης**. Ἐπιμέλεια προγράμματος: **Λ. Ράμου**, **Κ. Κωνσταντούρου**, **Νίκος Ἰωακείμ**. Ὁργάνωση συναυλίας: **Λ. Ράμου**, **Σπύρος Μπάνος**. Γραφιστικὴ ἐπιμέλεια (λιτότατο σχέδιο, ὠραῖες γραμματοσειρές ἐξωφύλλου): **Πέγκυ Βαλμᾶ**. Ἐ ρ μ η ν ε υ τ έ ς ; **Μ. Δαπέργολας** (βιόλα), **Λ. Ράμου** καὶ **Κ. Κωνσταντούρου** (πιάνο), **Παναγιώτης Θεοδοσίου** (πιάνο, στὸ ἔργο του καὶ [ὑποθέτουμε] ὁ ἐκάστοτε συνθέτης στὰ 6 ἔργα ἠλεκτροακουστικῆς μουσικῆς (βραχυγρ. ΗΜ). Πρωτευόντως ἀπὸ τὴν ἐκδήλωση μοῦ ἀποκαλύφθηκε τὸ διαμέτρημα Ἰωαννίδη, ἀλλὰ δευτερευόντως ὁ τεράστιος ἀριθμὸς μαθητῶν ἑνὸς μόνο παιδαγωγοῦ στὴ μουσικῶς ἀθλιέστερη εὐρωπαϊκὴ χώρα, ὅπου ἡ μουσικὴ θὰ παραμείνει *ad infinitum* ἀθεσμοθέτητη. Ἀνεξαρτήτως γνώμης γιὰ ὀρισμένα ἴσως

ἔργα, οὐδεὶς ἦταν ἀπορριπτέος. Ἴσως οἱ ἀπανταχοῦ γῆς συνθέτες καὶ ἐρμηνευτὲς (μπορεῖ δὲ καὶ οἱ ἀνωτέρω 13) δὲν ἔχουν συνειδητοποιήσει ὅτι μεταξὺ 1900 καὶ 2000 μ.Χ. ὁ γήινος πληθυσμὸς ὑπερτριπλασιάσθηκε (ἀπὸ 2 δις σὲ 6,3 ἢ 6,4 δις), ὁ ἀνταγωνισμὸς ἀκολούθησε τὴν τερατώδη αὐτὴν ἀναλογία καὶ ὅτι στὸ παιχνίδι μπῆκαν, μὲ ἐκπροσώπους ἄκρως ὑπολογίσιμους ποιοτικὰ καὶ ποσοτικὰ, χῶρες ὅπως ἡ Ἰσλανδία, τὸ Λουξεμβούργο καὶ ἡ Μογγολία (δὲ μιλοῦμε πιά γιὰ Ἰαπωνία, Κίνα καὶ Κορέες), καὶ ὅτι τὰ κριτήρια διεθνoῦς ἀναδείξεως ἀσφαλῶς δὲ λειτουργοῦν ὅπως παλαιότερα, ἂν δὲν ἔχουν ὡς ἓνα σημεῖο νοθευεῖ. Βεβαίως μόνον ἐν Ἑλλαδιστὰν κάποιοι ταγοὶ μουσικῶν θεσμῶν, ἐπιμένουν νὰ ἀγνοοῦν θρασύτατα καὶ ἰταμότατα τὴν *EEM*. Καὶ τώρα ἐπὶ τὰ ἔργα τοῦ Ἰωαννίδη καὶ τῶν μαθητῶν του.

* * *

1. ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ, ΓΙΑΝΝΗΣ (γ. 1930): τὰ ὑπ' ἀριθ. 1-14, ἀπὸ τὰ 42 κομμάτια γιὰ πιάνο (1986-1989), πού εἶχα τοποθετήσει πολὺ ψηλά ἤδη σὰν τὰ πρωτάκουσα—δὲ θυμοῦμαι πότε. Ἐδῶ ξαναανακάλυπτα αὐτὲς τίς ὑπέροχες μικρογραφίες, συνειρόμενες μὲ τοῦ ἀγαπημένου μου μινιατουρίστα **Jean Fouquet** (1420-1481). Πέρα ἀπὸ ἄκρα λιτότητα πιανιστικῆς γραφῆς (ἀρχικὰ μόνον θυμίζει Μότσαρτ ἢ Σατί), ἀνακάλυπτα ἀνυποψίαστες καταδύσεις στὴν πεμπτουσία τῆς μουσικῆς συνθέσεως. Λ.χ. πρόσεξα (ὄχι πὼς τὰ ἄλλα μὲ καθήλωσαν λιγότερο) τὸν ἀρ. 5, θαῦμα λιτότητος καὶ «ἀπόλυτης» μουσικῆς, τὸν ἀρ. 7, βασισμένο σὲ διάστημα ἀνιούσης ἕκτης μικρῆς καὶ κάποιοι ἄλλο (δὲ σημείωσα ἀριθμὸ), θαῦμα μελορρυθμικῆς πρωτοτυπίας σὲ τέμπο γοργὸ καὶ ρυθμικὸ. Ἀδύνατο νὰ τὰ φαντασθῶ τελειότερα καὶ βαθύτερα ἐρμηνευμένα ἀπὸ τὴν **Λορέντα Ράμου**. Ἀκολούθησαν 3 ἔργα ΗΜ ἄλλων, ἀνώδυνα ἀλλὰ πολὺ σύντομα, ἀποτρεπτικῶς καταγράψιμα ὡς ἐντύπωση. Ἀπὸ τὰ 6 ἐν ὄλῳ ΗΜ τῆς ἐκδηλώσεως, κατάλαβα γιὰ τὸ εἶδος δὲν εὐδοκίμησε...

2. ΤΖΕΔΑΚΗ, ΚΑΤΕΡΙΝΑ, (γ. Ρέθυμνο, 1964): *piano e-scape* (2018), ἠλεκτροακουστικό...παρὰ τὸν τίτλο ἢ ἔξ' αἰτίας τοῦ ἀφοῦ ἐρμηνεύεται καὶ ὡς *Ἀπόδραση ἀπὸ τὸ πιάνο*;

3. ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ, ΛΕΥΤΕΡΗΣ, (γ. Βόλος, ;) Βραβεῖο *Gaudeamus* 2006, γιὰ τὸ ἔργο του *Black & White* γιὰ πιάνο καὶ ὄρχηστρα μικροτονικὰ κουρδισμένα, σὲ 4 μέρη): *Sonata 2*, (sic) ξανά ΗΜ παρὰ τὸν τίτλο, παραπέμποντα σὲ πάντως ἐνόργανη μουσικῆ.

4. ΚΑΛΑΝΤΖΗΣ, ΓΙΑΝΝΗΣ (γ. Χαλκίδα, 1966· διαδικτυακῶς ἀπὼν) *Parastaseis A and C*. Πές τα εὐλογημένε Παραστάσεις Α καὶ C. Ἀπλῆ ἐρώτηση: τὰ δύο λατινικά ψηφία σχετίζονται μὲ τίς νότες λα καὶ ντο στὴ βορειοευρωπαϊκὴν ὀνοματοθεσία μουσικῶν φθόγγων; Πάλι ΗΜ.

5. ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ, ΓΙΑΝΝΗΣ (γ. 1930): (Τρία) *Intermezzi* γιὰ πιάνο (1993). Ἄλλη γραφή, ὁμοίως ἀνεπίληπτη πιανιστικά τῶν 42 κομματιῶν, σὲ ἰδεώδους κομψότητος συμμετρία μὲ τὴν ἐκτενέστερη μορφή τους. Ἴδια πάλι πυκνότητα ἀλλ' ἴσως μεγαλύτερο βάθος μουσικῆς σκέψεως, πὺ ἀνέδειξε τώρα ἡ **Κατερίνα Κωνσταντούρου**.

Ἀκολούθησαν τρία ἔργα, τώρα γιὰ σόλο βιόλα, σὲ ἀνεπίληπτης διαφάνειας ἐρμηνεῖς **Μάριου Δαπέργολα**.

6. ΙΩΑΚΕΙΜ, ΝΙΚΟΣ, (γ. 1978): «1568. zum Tode betrübt», γιὰ σόλο βιόλα (2018). Ἄγνοοῦμε τί σημαίνει τὸ 1568. γερμ. τίτλος: *Μέχρι θανάτου περίλυπος*. Ἔχει σχέση μὲ τὸ λόγο τοῦ Ἰησοῦ *Περίλυπος ἐστὶν ἡ ψυχὴ μου ἕως θανάτου* (Ματθ. Κεφ. 26, 38); Συμβατότατη πάντως μὲ τὸν τίτλο παραχώδης γραφὴ «διπλῶν χορδῶν».

7. ΛΕΜΗ, ΕΣΘΗΡ, (γ. ;): *Ἀνάρριχος ἢ Wenn die Wunde nicht mehr schmerzt, schmerzt die Narbe* [γερμ. Σὰν δὲν πονεῖ πιά ἡ πληγὴ, πονεῖ ἡ οὐλὴ], γιὰ σόλο βιόλα (2018). Μακρόσυρτες, λιγότερο παραγμένες δοξαριές. Ἀνάρριχος (βλ. *Βικιπαίδεια*), εἶναι δίμετρο, μᾶλλον ἐπικίνδυνον ψάρι τῶν βορείων θαλασσῶν, ζῶν σὲ παράκτιους πυθμένες. Βγάλτε συμπέρασμα!

8. ΤΖΩΡΤΖΗΣ, ΝΙΚΟΛΑΣ (γ. Ἀθήνα, Μάιος, 1978, κάτοικος Παρισίων, συνθέτης κοντσέρτου γιὰ πιάνο, ἀφιερωμένο στὸν... μπασκετμπωλίστα Νίκο Γκάλη (τὶ ἄλλο θὰ ἀκούσουμε ἀκόμη!): *Σεπτέμβριος '98*, γιὰ σόλο βιόλα (2018). Δοξαριές καὶ γκλισσάντι;

9. ΘΕΟΔΟΣΙΟΥ, ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ, (γ. Ἀθήνα, 1964), συνθέτης καὶ... θεολόγος—σεβαστόν!: *Ἀνάκρασις*, γιὰ πιάνο· κατὰ τὸ πρόγραμμα: 2002, στὴν πραγματικότητα 1998 ἢ πρὶν)¹ *Εὐχάριστο πιανιστικὸ τσίου-τσίου*.

10. ΠΑΠΑΔΑΤΟΣ, ΙΩΣΗΦ (γ. 1960): *Τὰ πάντα ρεῖ*, γιὰ πιάνο (2018). Μόνο σημείωση 3 λέξεων: *Ἐπὶ τέλους μουσική!*

11. ΜΑΖΗΣ, ΣΠΥΡΟΣ (γ. Κέρκυρα, 1957): *The Secret Pain* (Ὁ κρυφὸς πόνος), γιὰ πιάνο (2003/2018). Συμβατότατο μὲ τὸν τίτλο.

¹ Βλ. σχετικὸ λήμμα στὸ Καλογερόπουλος, Τάκης: *Τὸ Λεξικὸ τῆς Ἑλληνικῆς Μουσικῆς*, ἔκδ. Γιαλλελῆς (Ἀθήνα, 1998) τόμ. 2, σελ. 171.

12. ΤΣΟΥΠΑΚΗ, ΚΑΛΛΙΟΠΗ (γ. Πειραιᾶς, 1963), ἐγκατεστημένη στὴν Ὀλλανδία. Σποραδικότατη ἢ ἐπαφή μου μετὰ τὴ μουσικὴ τῆς: ἓνα ξεχασμένο, σύντομο κομμάτι γιὰ σόλο βιολί; ἀπὸ τὴ Νίνα Πατρικίδου; (Παλέρμο, 1992), ἓνα συμπαθητικὸ κομμάτι τῆς (Μάρτιος 2018), ποὺ ξεχώρισε σὲ κακοδιοργανωμένη συναυλία «σύγχρονης μουσικῆς» ἀνάξια σχολιασμοῦ καὶ τέλος ἓνα CD τῆς τῆς Ὀλλανδικῆς, ἐταιρείας *Et cetera Records* μετὰ τὰ *Πάθη κατὰ Λουκᾶν* (2010), ὠριαῖο ρινοφωνικὸ ψαλτάδικο ἐφιάλτη καὶ βραχνᾶ. Ἀντίθετα τὰ *Μουσικὰ Ὀνειρα* (2018), γιὰ πιάνο, ἦσαν ἀπὸ πιὸ ἀξιωματικὰ ἔργα τῆς συναυλίας—πλὴν, αὐτονόητα ἐκείνων τοῦ Ἰωαννίδη. Γραφὴ σχεδὸν «παραδοσιακὴ», γοργὰ ρυθμικὰ σχήματα διατονικῆς καὶ «τροπικῆς» ὑφῆς, οἰκονομία ὑλικοῦ γύρω ἀπὸ ἓνα ἀνιὸν 4φθογγο: ἡμιτόνιο-3ῆ μικρὴ-τόνος. Ἄριστα παιγμένο, ἄραγε ἀπὸ ποιὸν; Δὲν προλάβουμε νὰ σημειώσουμε.

13. ΒΑΡΟΤΣΗΣ, ΚΩΣΤΑΣ (γ. Ἀθήνα, 1963): *GI* (2018· μὴ ψάχνετε σημασία τίτλου) ξανά Η.Μ.

14. ΚΟΚΟΡΑΣ, ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ (γ. Πτολεμαΐδα, 1974): *Time Capsule* [ἀγγλ. *Ἡ κάψουλα τοῦ χρόνου—γιατὶ ὄχι καὶ...τὸ ὑπόθετο τοῦ χρόνου, ἂν, λέμε ἂν, δόσουμε στὸν ὄρο ἰατρικὴ σημασία*] ξανά Η.Μ.

15. ΑΛΕΞΙΑΔΗΣ, ΜΗΝΑΣ, Ἰ. (γ. Ἀθήνα, 1959): *Ambient Vortex*, ξανά Η.Μ. Συγκρατήσαμε κάποιον γκλισσάντι σὲ μακρόσυρτους ἀντίλαλους. Ὑστερα ἀπὸ 6 ἀθῶα, οὐδόλως κατακριτέα, κομμάτια Η.Μ., κατανοῶ πλήρως τὴν ἔλλειψη δημοτικότητός τῆς.

16. ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ, ΓΙΑΝΝΗΣ: τὰ ὑπ' ἀρ. 15-26 ἀπὸ τὰ 42 κομμάτια γιὰ πιάνο, ἐπικύρωσαν πανηγυρικὰ τὶς συνταρακτικὲς ἐντυπώσεις μας ἀπὸ τὰ ἀρ. 1-14. Συχνὰ μετὰ τὸν ἀγαπητὸ Γιάννη, σὲ συζητήσεις μας μερωτοῦσε, ἂν παρατώντας με (ποῦ τέτοια τύχη!) Ροβινσῶνα σὲ ἐρμημονῆσι μοῦ ἐπέτρεπαν νὰ πάρω μαζί ἓνα μόνον μουσικὸ ἀριστούργημα μαζί μου, τί θὰ διάλεγα. Ἐγὼ ἀράδιαζα...10-12!. Μοῦ ἔλυσε τὸ πρόβλημα: Μὴ μπορώντας νὰ πάρω καὶ τὰ *Ἰντερμέτζι* του θὰ ἔπαιρνα τὰ...42 κομμάτια γιὰ πιάνο, γιὰ νὰ τὰ μελετήσω εἰς βάθος!

Τριτεῦον συμπέρασμα: ἀρκετοὶ σύγχρονοι συνθέτες, πλαντάζουν γιὰ νὰ βροῦν ἓνα κονφορμιστικὰ... ἐξωφρενικὸ τίτλο ἔργου. Ἀφοῦ τὸν βροῦν, σκέπτονται καὶ τὶς νότες!!!. (Κιν/φος *Τριανόν*, Κυρ. 13.5.2018).